

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi. Wydział Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych – pismo z dnia 26 października 2017 roku. Zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku, o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust.2 pkt. 2).

Dotyczy

Wszczęcia, na wniosek Pana **mgr Piotra Clapińskiego** przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady pisma sygnowanego datą 26 października 2017 roku, informującego o powołaniu mnie na recenzenta przewodu doktorskiego **mgr Piotra Clapińskiego** zostały dołączone następujące dokumenty z posiedzenia Rady z dnia 7 listopada 2012 roku:

- Uchwała Rady Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych AM w Łodzi, o wszczęciu przewodu doktorskiego Pana **mgr Piotra Clapińskiego** na temat: „*Kolorystyka jako konstytutywny element kształtujący interpretację dzieła muzycznego na przykładzie wybranych utworów Francisa Poulenca*” oraz wyznaczeniu promotora w osobie Profesora Cezarego Saneckiego,
- Uchwał Rady Wydziału o wyznaczeniu recenzentów: Prof. Krystyny Hussar-Moczulskiej z AM w Łodzi i mojej osoby.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Piotr Cłapiński, urodzony dnia 17 maja 1986 roku w Łęczycy, w 2010 roku z wyróżnieniem ukończył studia magisterskie w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi i w tym samym roku rozpoczął studia doktoranckie. W dokumentacji znajduje się jedynie informacja, że podjął studia w klasie fortepianu ad. Tomasza Bartoszka. Domyślam się, że na poziomie studiów III stopnia prowadził go prof. Cezary Sanecki, skoro kandydat wskazał go Radzie Wydziału jako swojego promotora. W latach 2007 - 2010 brał udział w 7 konkursach pianistycznych, jako solista i w duecie fortepianowym, w Taurisano, Candelo, Gioia del Colle (Włochy) oraz w Łodzi, gdzie zdobył trzy drugie, dwie trzecie i jedną czwartą nagrodę. Dwukrotnie był stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i również dwukrotnie Marszałka Województwa Łódzkiego. Pan Piotr Cłapiński przedstawił Świadectwo ukończenia studium pedagogicznego, oraz Zaświadczenie o uzyskaniu dodatkowych kwalifikacji w zakresie kameralistyki, obydwie dokumenty z Akademii Muzycznej w Łodzi.

Bezpośrednio po studiach rozpoczął pracę w macierzystej Uczelni, na stanowisku wykładowcy - jako akompaniator w klasie trąbki i na Wydziale Wokalno – Aktorskim, a równocześnie zatrudniony jest w Państwowej Szkole Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Kole w charakterze nauczyciela gry na fortepianie i akompaniatora.

Udokumentowana działalność artystyczna kandydata obejmuje lata 2004 – 2012, pod względem ilościowym jest raczej skromna - zawiera 33 pozycje. Biorąc pod uwagę jeszcze czas studiów mogę uznać, że jest zadawalająca, zawiera kilka recitali solistycznych (m. in. dyplomowych kandydata) z odpowiedzialnymi programami, wiele występów w ramach audycji muzycznych i koncertów w Akademii i innych szkołach muzycznych Łodzi oraz jeden

występ w Akademii Muzycznej w Katowicach, w ramach koncertów wymiennych. Działalność artystyczna po uzyskaniu dyplomu magisterskiego jest głównie efektem obowiązków, jakie wynikają z zatrudnienia go w Akademii Muzycznej w charakterze akompaniatora. Dostrzegłam też interesujący udział w koncercie w ramach Sesji Naukowo - Artystycznej „Kameralistyka fortepianowa w muzyce iberoamerykańskiej”, ale to tylko jeden utwór w wykonaniu duetu fortepianowego Piotr Cłapiński – Radosław Stefański, który podczas studiów wydawał się być dość aktywnym zespołem kameralnym. Od chwili złożenia doktorskiej dokumentacji do dziś minęło ponad pięć lat, to okres, w którym mogło się wiele zdarzyć, o czym nie wiem, ale mając na uwadze ścieżkę dalszego akademickiego rozwoju kandydata myślę, że w dzisiejszych trudnych czasach każdy młody artysta musi sam być swoim menażerem czy wręcz impresariem, musi ciągle pracować nad własnym rozwojem, poszerzaniem repertuaru i aktywnym zabieganiem o ciągłe wzbogacanie swojego artystycznego dorobku.

OPINIA

Praca doktorska mgr Piotra Cłapińskiego „*Kolorystyka jako konstytutywny element kształtujący interpretację dzieła muzycznego na przykładzie wybranych utworów Francisa Poulenca*” stanowi zawarte na płycie CD nagranie dzieła artystycznego z następującym programem:

CD Francis Poulenc - Utwory kameralne z fortepianem

Trio na obój, fagot i fortepian

Sonata na klarnet i fortepian

Sonata na flet i fortepian

Sonata na obój I fortepian

oraz obszerny, zawarty na 100 stronach opis dzieła artystycznego.

Współwykonawcami dzieła artystycznego będącego przedmiotem

przewodu doktorskiego byli: Alina Piotrowska-Bartoszek – obój, Dorota Cegielska – fagot, Robert Stefański – klarnet i Olga Leonkiewicz – flet. Nagrań dokonano w studio Akademii Muzycznej w Łodzi dla potrzeb pracy doktorskiej.

Interesujący i tak jednoznacznie dookreślający styl kompozytora temat rozprawy doktorskiej, umożliwił pianiście wyartykułowanie elementów najbardziej w tych utworach zasadnych. Z jednej strony obraz dźwiękowy, którego najważniejszymi elementami pozostają harmonia, dynamika, artykulacja, z drugiej sugestywność z nich wynikająca, wkraczająca w obszary kolorystyki i estetyki przekazu.

Pianista znakomicie włada techniką pozwalającą wykonać należycie i z przekonaniem wszystkie pozycje zawarte na płycie. Biegłość palcowa wyraźnie uwidacznia się w używaniu różnorodnych artykulacji, tempach i nie pozbawionej życia energetyki utworach. Dotyczy to także ciągłych zmian nastrojów oraz zastosowania kontrastów nawet w najdrobniejszych elementach. Doktorant swobodnie zmienia rejestry fortepianu, panuje nad używaniem pedału w sposób potrzebny dla uzyskania efektów akustycznych, interpunkcyjnych i barwowych. Kontrola gry w czasie daje poczucie pewności, a szybkość decyzji zmian dynamicznych niebagatelny obraz następujących po sobie mikro- i makrocześci wykonywanych utworów.

Uczestniczący w nagraniu znakomici artyści: oboistka Alina Piotrowska-Bartoszek, fagocistka – Dorota Cegielska, klarnecista Robert Stefański i flecistka Olga Leonkiewicz, swoją grą inspirują pianistę, dzięki czemu utwory są żywe, pełne wyrazowych napięć, z naprzemiennie energetycznymi i melodyczno-lirycznymi wątkami. Piotr Cłapiński nie tylko odbiera intencje współwykonawców ale też swoją inwencją i czujnością współtworzy efekt ostateczny. Sugestywność jest słyszalna i w sposób zadawalający służy obopólnemu zrozumieniu wykonawców w przekazie bogatych treści i architektonicznej konstrukcji utworów.

Są jednak dwa drobne elementy, które przy wszystkich pozytywnych wartościach wykonania burzą mój indywidualny odbiór. Jednym z nich jest nie dotrzymywanie długich dźwięków, będących nośnikiem melodii, a rację moją uzasadniam następstwem wykonania melodii przez instrument powtarzający ten element po pianiście. Dotyczy to między innymi długich wartości w górnym głosie Andante (II część Tria). W pierwszej części Sonaty obojowej chciałoby się usłyszeć pochody szesnastkowe odpowiadające sobie naprzemiennie w głosie górnym i tenorze (takty 22, 24, 26).

Drugim elementem nieco nadmiernie ekspresyjnie wykonywanym przez pianistę jest charakterystyczny dla Poulenca akompaniament ósemkowy w środkowych głosach, który w nagraniu bywa momentami zbyt intensywny w stosunku do głównej linii melodycznej.

Opis dzieła artystycznego *„Kolorystyka jako konstytutywny element kształtujący interpretację dzieła muzycznego na przykładzie wybranych utworów Francisca Poulenca”* to obszerna obejmująca 100 stron rozprawa, w której autor w czterech rozdziałach wraz z zakończeniem, streszczeniem w języku angielskim i bibliografią, komentuje swoje przemyślenia i odczucia w odniesieniu do wykonywanych utworów i założonej tezy swojego doktoratu.

Wprowadzając w treść dysertacji (rozdział I) autor przybliży narzucony sobie tryb, istotę i metody pracy badawczej.

W rozdziale drugim, przedstawiającym kompozytora znajdujemy nie tylko wybrane fakty z życia, ale także tło historyczne w muzyce XX wieku oraz jak wpłynęło ono na kształtowanie się stylu Francisca Poulenca. Autor inspirował także czytelnika do własnych spostrzeżeń poprzez zamieszczone ilustracje znanych malarzy (Claude Monet i Eduard Munch) w pełnych kolorach.

Rozdział czwarty pracy opisuje kolejno nagrane utwory i zawiera nie tylko staranną analizę formalną (może nawet zbyt szczegółową jak na potrzeby

głównej tezy dysertacji), wartościowe wskazówki wykonawcze ale i najcenniejsze w tym temacie uwagi o kolorystyce fortepianu i zmieniających się barwach związanych z wydobyciem dźwięków w odpowiednich rejestrach instrumentów dętych. Uwzględnia relacje w harmonii, melodyce jak również artykulacji w odniesieniu do jakości brzmienia i dynamiki, co w konsekwencji tworzy odpowiedni klimat następujących po sobie części.

Istotnym w całej pracy wydaje się rozdział trzeci, który wprowadza definicję kolorystyki, a w oparciu o szeroką literaturę fachową przybliża zrozumienie bogatych i skomplikowanych pojęć oraz zależności dotyczących kolorystyki w muzyce.

Dobrze, że treść części opisowej zawiera liczne przykłady nutowe jak również cenne odniesienia do wiedzy pochodzącej z dzieł przedstawionych w bibliografii.

Praca napisana została poprawną polszczyzną, czysta pod względem literówek z dobrze zastosowaną interpunkcją.

Nie jestem przekonana jednak, czy użycie potocznego zwrotu w stosunku do działania pianisty – cyt. „*wyjście przed szereg*” (str. 93) w tak przemyślanej i starannej pod względem językowym pracy licuje z jej wartością.

Autor wykazał się szeroką wiedzą opartą o bogatą i trafnie dobraną bibliografię oraz własne doświadczenia.

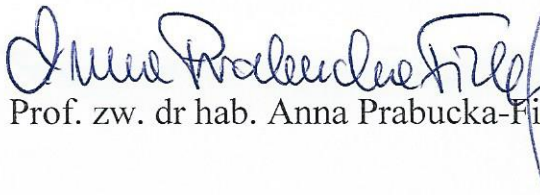
Konkluzja

Pan mgr **Piotr Cłapiński** w nagrany doktorskim dziele przewodowym przedstawił się jako pianista dojrzały, odpowiedzialny, władający nienaganną techniką pianistyczną, muzyczną inteligencją, właściwie reagujący na swoich partnerów, dysponujący odpowiednim doborem artykulacji, szeroką dynamiką, umiejętnie realizującym swoje artystyczne pomysły. Wiedza teoretyczna jaką

kandydat przedstawił w części opisowej dzieła przewodowego, zwracając uwagę na niezwykle trudny a tak ważny w wykonawstwie element jakim jest kolorystyka, stanowi ważny przyczynek do rozwoju sztuki muzycznej w Polsce.

Stwierdzam zatem, że doktorant wykazał się samodzielnością w rozwiązywaniu problemów, a także umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej, tym samym spełnił bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej mgr Piotra Cłapińskiego.**

Gdańsk, 10 lutego 2018

Prof. zw. dr hab. Anna Prabucka-Firlej